

წაკითხულის გააზრება და ანალიტიკური წერა

დღეს გამოცდა ჩატარდება წაკითხულის გააზრებასა და ანალიტიკურ წერაში.

1. წაკითხულის გააზრების ნაწილი შედგება სამი ტექსტისა და 21 ტესტური დავალებისაგან.
ტესტის ამ ნაწილის მაქსიმალური ქულაა 21.

სწორი პასუხის გაცემისათვის იწერება 1 ქულა.

თუ არცერთი პასუხი არ არის მონიშნული, იწერება 0 ქულა.

არასწორი პასუხისათვის აკლდება 0,2 ქულა (ანუ იწერება -0,2 ქულა).

ტესტის ამ ნაწილის შესასრულებლად გეძლევათ 1 საათი და 15 წუთი.

2. ანალიტიკური წერის ნაწილი შედგება ორი დავალებისაგან.
ტესტის ამ ნაწილის მაქსიმალური ქულაა 18.
თითოეული დავალების მაქსიმალური ქულაა 9.
ტესტის ამ ნაწილის შესასრულებლად გეძლევათ 1 საათი და 10 წუთი.

გისურვებთ წარმატებას!

წაკითხულის გააზრება

III ვარიანტი

21 შეკითხვა

დრო – 1 სთ 15 წთ

ტექსტი №1

როგორც ცნობილია, ევროპული იდენტობის ჩამოყალიბებაში გადამწყვეტი როლი შეასრულა „უცხო“ ფენომენმა, ანუ იმან, თუ როგორ იაზრებდა ევროპელი უცხო, სხვა ხალხს და როგორ ქმნიდა მასთან დაპირისპირებით საკუთარ იდენტობას. დღეს მკვლევართა დიდი ნაწილი მიიჩნევს, რომ ევროპელთა იდენტობის ჩამოყალიბება დიდწილად განაპირობა ანტიკურ სამყაროში მიმდინარე პროცესებმა. შესაბამისად, პირველი ევროპული ქსენოსტერეოტიპების შესასწავლად ანტიკურ სამყაროში (ძვ. წ. VIII – ჩვ. წ. V სს.) ჩამოყალიბებული უცხო ხალხების მოდელების კვლევას განსაკუთრებული ყურადღება ენიჭება.

უძველესი დროიდან მოყოლებული ბერძნები მჭიდროდ იყვნენ დაკავშირებულნი ახლო აღმოსავლეთთან, რაზეც ბერძენთა რელიგიაზე, მეცნიერებასა და ხელოვნებაზე აღმოსავლური სამყაროს მძლავრი გავლენები მეტყველებს. არქაიკის პერიოდში (ძვ. წ. VII–VI სს.), როცა იწყება საერთო ბერძნული იდენტობის გაცნობიერება და როცა ღრმავდება ბერძენთა ისტორიული კონტაქტები აღმოსავლეთთან, ამ კავშირს ფონად არ სდევს აღმოსავლეთის მიმართ უარყოფითი დამოკიდებულება, პირიქით, ეს ურთიერთობა ღიაობის სულისკვეთებითაა წარმართული.

ელინურ ეპოქაში, ძვ. წ. V საუკუნეში, ბერძნულ-სპარსულმა ომებმა მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი აღმოსავლელი ბარბაროსის უარყოფითი ფენომენის ჩამოყალიბებას. ჰეროდოტეს „ისტორიაში“ ნათლად ჩანს იმ ცნობიერების ანარეკლი, რომელიც სპარსელებზე ბერძნების დიადი გამარჯვების შემდეგ ჩამოყალიბდა. ეს არის შეურიგებელი დაპირისპირება ბერძნულ თავისუფლებასა და სპარსეთის დესპოტურ მმართველობას შორის. ბერძენსა და სპარსელს შორის სადემარკაციო ხაზი ისტორიკოსისათვის პოლიტიკურ დისკურსზე გადის. მმართველის პასუხისმგებლობა თავისი ხალხის წინაშე, კანონის ქმედითობა, სიტყვის თავისუფლება და ყველას თანასწორობა კანონის წინაშე – ეს ბერძნული სამყაროს არსებითი მახასიათებლებია, რომლებიც სრულიად უცხოა სპარსეთის პოლიტიკური კონტექსტისათვის. შესაბამისად, ისინი ამ ორი ცივილიზაციის წყალგამყოფს ქმნის.

ძვ. წ. IV საუკუნეში ბერძნებსა და სპარსელებს შორის პოლიტიკური ხასიათის ფაქტორთა განსხვავებას კულტურის, კერძოდ, აღზრდის სისტემის განსხვავებულობაც ემატება. ამ ეპოქის ბერძენთა თვალთახედვით, სპარსეთის იმპერიის დაქვეითებაში პოლიტიკურ კონტექსტთან ერთად არანაკლები როლი კულტურის ფაქტორმა – აღზრდის სისტემის დეგრადაციამაც *ტექსტის გაგრძელება->*

ტექსტი №1	1	2	3	4	5	6	7	ტექსტი №2	8	9	10	11	12	13	14	ტექსტი №3	15	16	17	18	19	20	21
-----------	---	---	---	---	---	---	---	-----------	---	---	----	----	----	----	----	-----------	----	----	----	----	----	----	----

შეასრულა: სპარსეთის სამეფო კარზე დამკვიდრებულმა „განაზებულმა“ აღზრდამ, ფუფუნებისაკენ სწრაფვამ სავალალო შედეგი გამოიღო სპარსელთათვის.

ელინისტურ პერიოდში (ძვ. წ. III–I სს.) სპარსელთა ბერძნულ რეპრეზენტაციებში შეინიშნება სტერეოტიპიდან გარკვეული გადახრები, კერძოდ, სპარსელთა ხატის ერთ-ერთი კომპონენტი – ფუფუნებაში ცხოვრება – ერთმნიშვნელოვნად უარყოფითად აღარ მოიაზრება. ელინისტურ სასახლეებში ფუფუნებაში ცხოვრება ძალაუფლების სიმბოლოდ და პრესტიჟის საქმედ იქცევა.

სპარსელების ხატთან ერთად „უცხოს“ შესწავლის დროს ასევე ძალზე მნიშვნელოვანია ეგვიპტელთა ბერძნული რეპრეზენტაციების კვლევა. ნიშანდობლივია, რომ ეგვიპტელები არ იყვნენ ბერძნების მიერ იმგვარ რადიკალურ „უცხოდ“ გააზრებულნი, როგორც სპარსელები. მაგალითად, ჰომეროსის პოემებში ეგვიპტე გვევლინება შორეულ ქვეყნად, რომელიც სავსეა სამკურნალო ბალახებით, მკურნალებით; ეგვიპტელებმა გამოიგონეს დამწერლობის ხელოვნება, თუმცა, ცივილიზაციის წინაშე ამ დამსახურებათა მიუხედავად, პეროდოტესთვის ეგვიპტელი მაინც ბარბაროსია, „სხვა“, რადგან ეგვიპტელთათვის უცხოა პოლისური ცხოვრება, ისინი მეფის დაქვემდებარებაში ცხოვრობენ. ელინისტურ ეპოქაში ხდება ბერძნისა და „უცხოს“ კონტექსტის შეცვლა – „დეპოლიტიზაცია“, რაც ამ პერიოდის ეგვიპტის ბერძნულ რეპრეზენტაციებშიც აისახა. მაგალითად, მანამდე კანიბალ ფარაონად მიჩნეულ ეგვიპტელ ბუსირისს ბერძენი ფილოსოფოსი ისოკრატე უკვე ცივილიზაციის შემომტან, განმანათლებელ მეფედ განიხილავს.

როგორ, რა სახით იმეძკვიდრა ევროპამ ანტიკურობაში ჩასახული ქსენოსტერეოტიპები? შუა საუკუნეებში (ჩვ. წ. V–XV სს.) ევროპასა და აღმოსავლეთს შორის სადემარკაციო ხაზს უკვე რელიგიური კონტექსტი ქმნის. ამ ეპოქაში ევროპა ქრისტიანობის სინონიმი ხდება და აღმოსავლეთს ერთმნიშვნელოვნად უარყოფითად აფასებს.

განმანათლებლობის ეპოქაში (XVIII ს.) „უცხოს“ ხატის მთავარი განზომილება იცვლება. ამ პერიოდში ევროპასა და აღმოსავლეთს შორის დაპირისპირება უკვე განათლებულობასა და განათლების დეფიციტის ოპოზიციაში ვლინდება. თუმცა ამ ეპოქის ევროპაში, ელინისტური ეპოქის მსგავსად, უცხოს ყველა სტერეოტიპი არ არის აუცილებლად ნეგატიურად შეფასებული. მაგალითად, განმანათლებლობის ზოგიერთი მოაზროვნე მუჰამედს განათლებულ ფილოსოფოსად მიიჩნევდა. „ათას ერთი ღამის“ ფრანგულად თარგმნის შემდეგ კი აღმოსავლეთის შემაშინებელმა ხატმა ეგზოტიკური შტრიხები შეიძინა ევროპელთათვის.

1. რა არის ავტორის მთავარი მიზანი?

- (ა) მიმოიხილოს და ერთმანეთს შეადაროს ბერძენთა დამოკიდებულება „უცხოთა“ – სპარსელთა და ეგვიპტელთა მიმართ.
- (ბ) სპარსელებისა და ეგვიპტელებისადმი ბერძენთა დამოკიდებულების მიმოხილვის ფონზე გამოკვეთოს „უცხოს“ სტერეოტიპის შექმნის წინაპირობები.
- (გ) ხაზი გაუსვას „უცხოს“ გააზრების ანტიკურ მოდელებში ცვლილებების გაჩენის შესაძლებლობებს.
- (დ) ხაზი გაუსვას „უცხოს“ ანტიკური მოდელების შესწავლის მნიშვნელობას „უცხოს“ ევროპული მოდელების გააზრებაში.
- (ე) ქრონოლოგიური თანამიმდევრობით განიხილოს „უცხოს“ სტერეოტიპის ჩამოყალიბება ანტიკურ სამყაროში.

2. ყველაზე მეტად რომელ ეპოქაში ჰქონდათ ევროპელებს „უცხოს“ მიმართ ტოლერანტული დამოკიდებულება?

- (ა) არქაიკის ეპოქაში
- (ბ) ელინურ ეპოქაში
- (გ) ელინისტურ ეპოქაში
- (დ) შუა საუკუნეებში
- (ე) განმანათლებლობის ეპოქაში

3. ქსენოსტერეოტიპთა ჩამოყალიბების ფაქტორების შესახებ გამოთქმული მოსაზრებებიდან რომელია მართებული?

- (ა) შუა საუკუნეებში ქსენოსტერეოტიპთა ჩამოყალიბებაზე მთავარ ზეგავლენას პოლიტიკური მახასიათებლები ახდენს.
- (ბ) ქსენოსტერეოტიპთა ჩამოყალიბებაში გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება კულტურულ მახასიათებლებს.
- (გ) ქსენოსტერეოტიპთა ჩამოყალიბებაში სხვადასხვა ეპოქაში სხვადასხვა ფაქტორი ასრულებს გადამწყვეტ როლს.
- (დ) ქსენოსტერეოტიპთა ჩამოყალიბებაში პოლიტიკური მახასიათებლები უფრო მნიშვნელოვანი ფაქტორებია, ვიდრე კულტურული.
- (ე) ქსენოსტერეოტიპთა ჩამოყალიბებაში განსაკუთრებული როლი ეკისრებათ ძველ ბერძენ ავტორებს.

ტექსტი №1	1	2	3	4	5	6	7	ტექსტი №2	8	9	10	11	12	13	14	ტექსტი №3	15	16	17	18	19	20	21
-----------	---	---	---	---	---	---	---	-----------	---	---	----	----	----	----	----	-----------	----	----	----	----	----	----	----

4. ეგვიპტელთა შესახებ გამოთქმულ მოსაზრებათაგან რომელი არ გამომდინარეობს ტექსტიდან?

(ა) ჰეროდოტე ბერძენებსა და ეგვიპტელებს შორის სხვაობას პოლიტიკურ კონტექსტში ხედავდა.

(ბ) ეგვიპტელთა ბერძნული რეპრეზენტაციის კვლევა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ცივილიზაციის წინაშე ეგვიპტის დამსახურებათა წარმოსაჩენად.

(გ) ჰომეროსის წარმოდგენა ეგვიპტელთა შესახებ კულტურულ მახასიათებლებს მოიცავდა.

(დ) ელინისტური ეპოქისათვის დამახასიათებელმა ბერძნისა და „უცხოს“ კონტექსტის დეპოლიტიზაციამ ზეგავლენა მოახდინა ეგვიპტელების მიმართ ბერძნების დამოკიდებულებაზე.

(ე) ეგვიპტელთა და სპარსელთა ბერძნული რეპრეზენტაციები მთლიანობაში ერთმანეთისაგან განსხვავდება.

ტექსტი №1	1	2	3	4	5	6	7	ტექსტი №2	8	9	10	11	12	13	14	ტექსტი №3	15	16	17	18	19	20	21
-----------	---	---	---	---	---	---	---	-----------	---	---	----	----	----	----	----	-----------	----	----	----	----	----	----	----

5. ეგვიპტელი ფარაონის, ბუსირისის მაგალითი მოყვანილია იმის საჩვენებლად, რომ:
- (ა) კანიზალი ფარაონი ბუსირისი ამავე დროს ცივილიზაციის შემომტანი მეფე იყო.
 - (ბ) ელინისტურ ეპოქაში ეგვიპტის ბერძნულ რეპრეზენტაციებში მნიშვნელოვანი ცვლილებები მოხდა.
 - (გ) ბერძენი ფილოსოფოსი ისოკრატე ბუსირისს ცივილიზაციის შემომტან მეფედ მიიჩნევდა.
 - (დ) ელინისტურ ეპოქაში განწყობა ეგვიპტელი ფარაონის, ბუსირისის მიმართ, მიუხედავად მისი კანიზალური ბუნებისა, დადებითი იყო.
 - (ე) ელინისტურ ეპოქაში თავი იჩინა ბერძენთა ლოიალურმა დამოკიდებულებამ ეგვიპტის მმართველი წრის მიმართ.

6. როგორია დამოკიდებულება „უცხოს“ სტერეოტიპისადმი ანტიკურობასა და განმანათლებლობის ეპოქაში?

- (ა) ანტიკურ ეპოქაში „უცხოს“ მიმართ დამოკიდებულება მკვეთრად უარყოფითია, ხოლო განმანათლებლობის ეპოქის ადამიანს იზიდავს „უცხოს“ ეგზოტიკური ბუნება.
- (ბ) ანტიკურ ეპოქაში „უცხოთა“ რეპრეზენტაციებში შეინიშნება სტერეოტიპიდან გადახრები, ხოლო განმანათლებლობის ეპოქაში დამოკიდებულება უცხოთა მიმართ ძირითადად უცვლელია.
- (გ) როგორც ანტიკურ, ისე განმანათლებლობის ეპოქაში „უცხოს“ სტერეოტიპისადმი დამოკიდებულება უმთავრესად პოლიტიკურ კონტექსტში განიხილება.
- (დ) განმანათლებლობის ეპოქაში, ანტიკურობისაგან განსხვავებით, „უცხოს“ სტერეოტიპისადმი დამოკიდებულება განათლების, აღზრდის კონტექსტში განიხილება.
- (ე) როგორც ანტიკურობაში, ისე განმანათლებლობის ეპოქაში „უცხოს“ სტერეოტიპი ცალსახად უარყოფითად არ იყო შეფასებული.

7. ავტორს „ათას ერთი ღამის“ მაგალითი მოჰყავს იმის საჩვენებლად, რომ:

- (ა) ევროპელებს მოეწონათ უცხო კულტურულ კონტექსტში შექმნილი „ათას ერთი ღამე“ მისი ეგზოტიკური ხასიათის გამო.
- (ბ) აღმოსავლურ კულტურულ კონტექსტში შექმნილი „ათას ერთი ღამის“ ფრანგული თარგმანი დიდი პოპულარობით სარგებლობდა ევროპელებში.
- (გ) მიუხედავად უარყოფითი დამოკიდებულებისა „უცხოს“ კულტურული კონტექსტის მიმართ, „უცხოს“ კულტურული მონაპოვარი შეიძლება დადებითად შეფასდეს ევროპელთა მიერ.
- (დ) ევროპელები უფრო დადებითად იყვნენ განწყობილნი „უცხოს“ მიმართ, ვიდრე ძველი ბერძნები – სპარსელებისა და ეგვიპტელების მიმართ.
- (ე) „ათას ერთი ღამის“ პირველი ევროპული თარგმანი ფრანგულ ენაზე შესრულდა.

ტექსტი №2

- I** კრიტიკული აზროვნება გულისხმობს ფრთხილ დამოკიდებულებას შეუმოწმებელი, აბსოლუტური ჭეშმარიტების პრეტენზიის მქონე ინფორმაციის მიმართ, სანამ ის არ გადამოწმდება და საფუძვლიანად არ შეფასდება. კრიტიკული აზროვნება ერთგვარი სწრაფვაა მოვლენების, ფაქტების, იდეების საკუთარი ძალებით შესწავლისადმი. კრიტიკულად მოაზროვნე ადამიანი ყოველთვის მზად არის, დაინახოს და შეიმეცნოს სამყაროს მრავალფეროვნება; მისთვის მიუღებელია სხვებისაგან თავსმოხვეული ღირებულებების, ნორმებისა და იდეების ბრმად გათავისება. კრიტიკული აზროვნების პროცესი ორი, მჭიდროდ დაკავშირებული კომპონენტისაგან შედგება. ესენია: ძველი, დაუსაბუთებელი შეხედულებების იდენტიფიცირება და ალტერნატივების შეფასება-შემუშავება.
- II** დაუსაბუთებელი შეხედულებების იდენტიფიცირება და მისი გადამოწმება გულისხმობს ადამიანის დაფიქრებას საზოგადოებაში დამკვიდრებულ თვალსაზრისზე. რატომ იქცევია ადამიანები ამა თუ იმ სიტუაციაში ისე, როგორც იქცევია? საიდან მოდის კონკრეტული ნორმები, წესები, ტრადიციები? რატომ არის მნიშვნელოვანი ამ ნორმების დაცვა? ამ კითხვებზე პასუხის ძიება ადამიანს საკუთარი და სხვისი შეხედულებების კორექტირებაში, გადამოწმებასა და შეფასებაში ეხმარება.
- III** კრიტიკული აზროვნების მეორე კომპონენტი ემსახურება შესაძლო ალტერნატივების მოძიებას, მათ შეპირისპირებას ტრადიციულ შეხედულებებთან. გონებაგახსნილი, კრიტიკულად მოაზროვნე ადამიანი აცნობიერებს, რომ მუდმივად ცვალებად და კომპლექსურ სამყაროში ფაქტობრივად არ არსებობს აბსოლუტური ჭეშმარიტებები. ნებისმიერი, ყველაზე მტკიცე შეხედულებაც კი შესაძლოა, არაადეკვატური გახდეს დროისა თუ გარემოს სხვა ცვლილებების გამო.
- IV** მართალია, კრიტიკული აზროვნების მიმდინარეობა ინდივიდუალური თავისებურებებითა თუ გარემო პირობებითაა განსაზღვრული, მაგრამ მაინც შესაძლებელია ზოგადი, ამ პროცესის შემადგენელი რამდენიმე ეტაპის, საფეხურის აღწერა.

ტექსტის გაგრძელება ->

ტექსტი №1	1	2	3	4	5	6	7	ტექსტი №2	8	9	10	11	12	13	14	ტექსტი №3	15	16	17	18	19	20	21
-----------	---	---	---	---	---	---	---	-----------	---	---	----	----	----	----	----	-----------	----	----	----	----	----	----	----

V კრიტიკული აზროვნების პირველი საფეხური არის ინიცირება. ამ დროს ადამიანი აღმოაჩენს იმ მოძველებულ, დაუსაბუთებელ შეხედულებას, რომელიც მას შინაგან დისკომფორტს უქმნის. ის აცნობიერებს, რომ მანამდე ჩამოყალიბებული ღირებულებები და პოზიცია შესაძლოა, არ იყოს ადეკვატური. ეს მომენტი დგება მაშინ, როდესაც არსებულ შეხედულებაზე დაფუძნებულ ქცევას კონკრეტულ ვითარებაში ეფექტიანი შედეგი არ მოაქვს, რის გამოც იქმნება პრობლემური სიტუაცია.

VI შემდგომი საფეხური არის შეფასება. აღნიშნულ ეტაპზე ადამიანი იწყებს თვითანალიზს. მისი მიზანია, გამოიკვლიოს, შეაფასოს, კონკრეტულად რა იწვევს შინაგან დისკომფორტს, რატომ გახდა ესა თუ ის შეხედულება არაადეკვატური, შეუსაბამო, როგორ ეწინააღმდეგება ის არსებულ რეალობას.

VII მესამე ეტაპია შესწავლა. ამ ეტაპზე ადამიანი იწყებს წარმოქმნილი დისკომფორტის დაძლევისათვის ყველაზე მისაღები გზების ძიებას, ახალი შესაძლებლობებისა და სამყაროს ახლებურად ორგანიზების საშუალებების შესწავლას.

VIII შემდგომი ეტაპი გულისხმობს ალტერნატიული შეხედულების შემუშავებას წინა საფეხურზე მოძიებული ინფორმაციისა თუ ცოდნის საფუძველზე. ძველი, დისკომფორტის მომგვრელი ელემენტი უკვე აღარ არსებობს პირვანდელი სახით, თუმცა ჯერ არც ახალი პოზიციაა საბოლოოდ ფორმირებული. ეს ყველაზე მტკივნეული ფაზაა, რადგან ის მტკიცედ გამჯდარი, ადრე ჩამოყალიბებული შეხედულებების შეცვლასთან არის დაკავშირებული. ზოგჯერ ისეც ხდება, რომ განსჯის შემდეგ ადამიანი მთელი თავისი არსებით შინაგანად ეწინააღმდეგება ცვლილებას და ერთგვარად ეჯაჭვება კიდევ ძველ შეხედულებებს.

IX მას შემდეგ, რაც ალტერნატიული შეხედულება საბოლოოდ შემუშავებული და გაანალიზებულია, მნიშვნელოვანია ამ სიახლის ინტეგრირება, მისი შერწყმა პიროვნულ ელემენტებთან და სხვა შეხედულებებთან, რომლებსაც ცვლილება არ განუცდია. ეს კრიტიკული აზროვნების საკმაოდ რთული, საბოლოო ეტაპია.

X რადგან კრიტიკული აზროვნების დროს არ ხდება გონებაში არსებული ყველა შეხედულების ერთბაშად გადახედვა, ინტეგრირების ეტაპზე ამა თუ იმ თვალსაზრისის დანერგვა გარკვეული დისონანსის მომტანია ხელუხლებლად დარჩენილი შეხედულებების მთელი სისტემისათვის. ამრიგად, ინტეგრირებისას, როდესაც ხდება ახალი და ძველი ელემენტების გაერთიანება, შეიძლება საჭირო გახდეს როგორც ძველი, ისე ახალი ელემენტების მცირეოდენი კორექტირება, მათი ერთმანეთთან შესაბამისობაში მოყვანა.

8. რა არის ავტორის მთავარი მიზანი?

- (ა) გამოკვეთოს თვითანალიზის როლი და მნიშვნელობა კრიტიკული აზროვნების პროცესში.
- (ბ) წარმოაჩინოს კრიტიკული აზროვნების სირთულეები, რომლებიც ძველი შეხედულებების ალტერნატიული შეხედულებებით შეცვლას უკავშირდება.
- (გ) გამოკვეთოს ის მოძველებული, დაუსაბუთებელი შეხედულებები, რომლებიც კრიტიკული აზროვნების პროცესს აფერხებს.
- (დ) მიმოიხილოს კრიტიკული აზროვნების შემადგენელი კომპონენტები და ამ პროცესის მიმდინარეობის ეტაპები.
- (ე) განიხილოს ინდივიდუალური თავისებურებებისა და გარემო პირობების გავლენა კრიტიკული აზროვნების პროცესზე.

ტექსტი №1	1	2	3	4	5	6	7	ტექსტი №2	8	9	10	11	12	13	14	ტექსტი №3	15	16	17	18	19	20	21
-----------	---	---	---	---	---	---	---	-----------	---	---	----	----	----	----	----	-----------	----	----	----	----	----	----	----

9. ჩამოთვლილთაგან რომელი არ გამომდინარეობს ტექსტიდან?

- (ა) კრიტიკული აზროვნების პროცესის შემადგენელი ფაზები ერთმანეთთან მჭიდროდ არის დაკავშირებული.
- (ბ) კრიტიკული აზროვნების ეტაპების გავლის შედეგად პიროვნება სრულიად გარდაიქმნება, მისი ყველა შეხედულება რადიკალურად იცვლება.
- (გ) კრიტიკული აზროვნების პროცესის დაწყებას ბიძგს აძლევს პრობლემური სიტუაცია, რომელიც გამოწვეულია მოძველებულ შეხედულებაზე დაფუძნებული ქცევის წარუმატებლობით.
- (დ) ალტერნატიული პერსპექტივის შემუშავების ფაზა გარდამავალი ეტაპია ძველი შეხედულებების ახლით ჩანაცვლების პროცესში.
- (ე) დაუსაბუთებელი შეხედულებების იდენტიფიცირებისას ადამიანის წინაშე არაერთი კრიტიკული შეკითხვა წამოიჭრება.

10. რა ქმნის ყველაზე დიდ სირთულეს კრიტიკული აზროვნების პროცესის ბოლო – ალტერნატიული შეხედულების შემუშავებისა და ინტეგრირების – ეტაპებზე?

- (ა) წინა საფეხურებზე მოძიებული ინფორმაცია ყოველთვის არ არის საკმარისი ახალი შეხედულების შემუშავებისა და სხვა შეხედულებებთან ინტეგრირებისათვის.
- (ბ) ახალი შეხედულებების შემუშავებასა და პიროვნულ ელემენტებთან მათ ინტეგრირებას აფერხებს კონსერვატული საზოგადოება.
- (გ) თავად პიროვნების შინაგანი სამყარო ადვილად ვერ ეგუება იმ ცვლილებებს, რომლებიც კრიტიკული აზროვნების ბოლო ეტაპებზე ხდება.
- (დ) ამ ეტაპებზე მოძველებული შეხედულება უკვე სახეცვლილია, ხოლო ახალი შეხედულება ჯერ არ არის საბოლოოდ ჩამოყალიბებული.
- (ე) ბოლო ორ ეტაპზე შეხედულებათა რიცხვი, რომლებმაც ცვლილება განიცადეს, უფრო ნაკლებია ძველი შეხედულებების რაოდენობაზე.

11. ტექსტის მიხედვით, რას გულისხმობს ძველი და ახალი შეხედულებების „ერთმანეთთან შესაბამისობაში მოყვანა“?

- (ა) როგორც ძველი, ისე ახალი შეხედულებების მცირე კორექტირებას ერთმანეთის გათვალისწინებით.
- (ბ) ძველი შეხედულებების საფუძვლიანად გადახედვასა და მათ კორექტირებას ახალთან მიმართებით.
- (გ) ახალი შეხედულებების მცირე კორექტირებას ძველ შეხედულებებთან მიმართებით.
- (დ) ძველ და ახალ შეხედულებათა შორის არსებული დისონანსის აღმოფხვრას მათი საფუძვლიანი კორექტირების მეშვეობით.
- (ე) ახალი შეხედულებების დამკვიდრებას ძველი შეხედულებების სრული უარყოფის ხარჯზე.

12. ჩამოთვლილთაგან რომელია მცდარი ტექსტის მიხედვით?

კრიტიკულად მოაზროვნე ადამიანისათვის:

- (ა) ადვილი გადასალახავია ძველი შეხედულების შეცვლით გამოწვეული შინაგანი განცდები.
- (ბ) დისკომფორტის წყაროს იდენტიფიცირების შემდეგ დამახასიათებელია ამ დისკომფორტის დაძლევაზე ზრუნვა.
- (გ) ჭეშმარიტების გარანტი არ არის ის, რომ შეხედულება წლების მანძილზეა დამკვიდრებული და მას ბევრი ადამიანი იზიარებს.
- (დ) მნიშვნელოვანია როგორც საკუთარი, ისე სხვისი შეხედულებების გადამოწმება და შეფასება.
- (ე) მნიშვნელოვანია დამკვიდრებული შეხედულების მუდმივი გადაფასება, ანალიზი.

13. კრიტიკული აზროვნების საფეხურების შესახებ გამოთქმულ მოსაზრებათაგან რომელია მართებული?

- (ა) პირველი სამი საფეხური მოძველებული შეხედულებებით გამოწვეული დისკომფორტის აღმოჩენასა და ალტერნატიული შეხედულების შემუშავებას გულისხმობს, ხოლო ბოლო ორი – მის შერწყმას პიროვნულ ელემენტებთან.
- (ბ) ბოლო ორი საფეხური მოძველებული შეხედულებებით გამოწვეული დისკომფორტის დაძლევის მექანიზმის ძიებას ითვალისწინებს.
- (გ) პირველი სამი საფეხური გულისხმობს ალტერნატიული შეხედულების შემუშავებას, ძველის ახლით შეცვლასა და მის შერწყმას როგორც პიროვნულ ელემენტებთან, ისე სხვა შეხედულებებთან.
- (დ) პირველი საფეხური გულისხმობს მოძველებული შეხედულებით გამოწვეული დისკომფორტის დაძლევას, ხოლო შემდეგი ორი – ალტერნატიული შეხედულების შემუშავებასა და მის დამკვიდრებას.
- (ე) პირველი ორი საფეხური ითვალისწინებს მოძველებული შეხედულებით გამოწვეული დისკომფორტის აღმოჩენასა და მისი მიზეზების შეფასებას, ხოლო მესამე – მისი დაძლევის მექანიზმის ძიებას.

14. ტექსტის ბოლო აბზაცში

- (ა) წარმოდგენილია მაგალითები IX აბზაცში გამოთქმული ძირითადი აზრის დასასაბუთებლად.
- (ბ) გავრცობილია IX აბზაცში წარმოდგენილი საკითხი.
- (გ) შეჯამებულია ტექსტში განხილული ძირითადი საკითხი.
- (დ) წარმოდგენილია არგუმენტები I აბზაცში გამოთქმული აზრის დასასაბუთებლად.
- (ე) წამოჭრილია ტექსტის ძირითად თემასთან დაკავშირებული ახალი საკითხი.

ტექსტი №3

თითქმის ყველა სახის ჯგუფური აქტივობა საჭიროებს მართვას. მართვა გულისხმობს სახელმწიფოს, ორგანიზაციის, პოლიტიკური ძალის, რელიგიური თემის, სამოქალაქო მოძრაობისა თუ სხვა ჯგუფების აქტივობის წარმართვას, კოორდინაციასა და კონტროლს დაგეგმილი მიზნის მისაღწევად.

ათასწლეულების მანძილზე ადამიანთა ჯგუფები და საზოგადოება გარკვეული წესრიგით იმართებოდა. შესაბამისად, იქმნებოდა ნაშრომები მართვის მეთოდების შესახებ. მაგალითად, ბერძენი ფილოსოფოსის, **პლატონის** (ძვ. წ. V-IV სს.) ნაშრომში „სახელმწიფოს შესახებ“ აღწერილია სახელმწიფოს მართვის შემდეგი ფორმები: არისტოკრატია, ტიმოკრატია, ოლიგარქია, დემოკრატია და ტირანია. XVI საუკუნის იტალიელი მოაზროვნე, **მაკიაველი**, თავის ნაშრომში „მთავარი“ განიხილავს მართვის ექვს ფორმას; მათგან სამს – მონარქიას, არისტოკრატიას და დემოკრატიას – „კარგ“ ფორმას უწოდებს, რომლებიც დროთა განმავლობაში, წარმოდგენილი თანამიმდევრობის შესაბამისად, გარდაიქმნება „ცუდ“ ფორმებად – ტირანიად, ოლიგარქიად და ანარქიად.

მართვის სისტემური კვლევა XIX საუკუნის ბოლოდან დაიწყეს ფსიქოლოგებმა და სხვა სოციალურ მეცნიერებათა წარმომადგენლებმა. ფსიქოლოგები განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობენ ორგანიზაციული მართვის ფენომენს, როგორც მართვის კერძო ფორმას. მათ მიერ არაერთი მოდელია შემუშავებული.

ლევინი ორგანიზაციული მართვის სამ ფორმას აღწერს: (1) **ავტორიტარული** მართვა – ახასიათებს ძალაუფლების მკაცრი ცენტრალიზაცია, ყველა საკითხი წყდება ერთპიროვნულად ზედა საფეხურზე; კონტროლის ხარისხი მაქსიმალურია. მართვა, ძირითადად, ორიენტირებულია ორგანიზაციის მიზნის მიღწევაზე და არა დასაქმებულთა კეთილდღეობაზე. ასეთ გარემოში დასაქმებულთა დამოკიდებულება ხელმძღვანელის მიმართ ნეგატიურია, ხოლო ფსიქოლოგიური ატმოსფერო კონფლიქტური პოტენციალის მატარებელია; (2) **დემოკრატიული** მართვა – ახასიათებს მაღალი ხარისხის დეცენტრალიზაცია, თანამშრომელთა ჩართულობა გადაწყვეტილების მიღებაში; ის ორიენტირებულია როგორც საქმიანი მიზნის მიღწევაზე, ასევე დასაქმებულთა კარგად ყოფნაზე. შექმნილია კეთილგანწყობილი ატმოსფერო თანამშრომლობისათვის. დემოკრატიული სტილი ყველაზე ეფექტიანია სამუშაოს შესრულების თვალსაზრისით, თუმცა მოგვიანებით კვლევებმა ცხადყო, რომ დემოკრატიული მართვა ქმედითია მხოლოდ გარკვეულ სიტუაციაში; (3) **ლიბერალური** მართვა – ამ დროს ხელმძღვანელი დასაქმებულებს უქმნის სამუშაო პირობებს, განსაზღვრავს საქმიანობის ჩარჩოს, რითაც ხელს უწყობს სწორი

ტექსტის გაგრძელება ->

ტექსტი №1	1	2	3	4	5	6	7	ტექსტი №2	8	9	10	11	12	13	14	ტექსტი №3	15	16	17	18	19	20	21
-----------	---	---	---	---	---	---	---	-----------	---	---	----	----	----	----	----	-----------	----	----	----	----	----	----	----

გადაწყვეტილების მიღებას ჯგუფში, თვითონ კი, ძირითადად, კონსულტანტის, ექსპერტის ფუნქცია აქვს. ის მხოლოდ აფასებს შესრულებულ სამუშაოს. ამ დროს გაკონტროლება პრაქტიკულად არ ხდება, ორგანიზაციაში კეთილგანწყობილი ფსიქოლოგიური კლიმატია, თანამშრომლები, ძირითადად, კმაყოფილები არიან, თუმცა ლიბერალური მართვა ყველა ტიპის ორგანიზაციაში არ ამართლებს; ის ეფექტიანია, მაგალითად, სამეცნიერო, კვლევითი ან შემოქმედებითი ტიპის ორგანიზაციებში, სადაც კვალიფიციური პროფესიონალები მუშაობენ და მათთვის ზედმეტი კონტროლი მხოლოდ ხელშემშლელია.

გოულმანმა მართვის ექვსი ფორმა ჩამოაყალიბა: (1) **ავტოკრატიული** მართვის პირობებში მენეჯერს მაქსიმალური ძალაუფლება აქვს, დასაქმებულთა კონტროლი მაღალია; მენეჯერი იღებს გადაწყვეტილებას და დაქვემდებარებულები მხოლოდ შემსრულებლები არიან. ავტოკრატიული მართვა ეფუძნება დაშვებას, რომ რიგით თანამშრომლებს არ აქვთ შესაბამისი უნარები და ცოდნა გადაწყვეტილების მისაღებად. ეს სტილი, ძირითადად, ორიენტირებულია მიზნის მიღწევაზე და ნაკლებად – ადამიანურ ფაქტორზე; (2) **მონაწილეობითი** მართვის დროს ყველა თანამშრომელი თანაბრად მონაწილეობს გადაწყვეტილების მიღებაში და, ფორმალური სტატუსის მიუხედავად, იღებს პასუხისმგებლობას; მეტი ყურადღება ექცევა პოზიტიურ ურთიერთობებსა და განწყობებს, ვიდრე საქმეს; (3) **პატერნისტული** მართვისას მენეჯერი იღებს გადაწყვეტილებას, თუ რა არის კარგი ორგანიზაციისა და რიგითი თანამშრომლებისათვის; მისთვის დამახასიათებელია როგორც მკაცრი დისციპლინა, ავტორიტეტი, ასევე „მამობრივი“ კეთილგანწყობა თანამშრომლების მიმართ. ასეთი მართვის პირობებში დასაქმებულები ლოიალურები არიან ორგანიზაციის მიმართ და ამასთანავე მოტივირებულნი, შეასრულონ სამუშაო; (4) **დემოკრატიული** მართვა წარმოადგენს მართვის „ღია“ სტილს – იდეები ერთობლივად განიხილება, წახალისებულია ინიციატივები, საქმის შესრულება უფრო მეტად დამყარებულია ნდობაზე, ვიდრე კონტროლზე; (5) **დამარწმუნებელი** მართვის შემთხვევაში მენეჯერი უხსნის თანამშრომლებს, რატომ და როგორ უნდა შესრულდეს ესა თუ ის დავალება, თუმცა გადაწყვეტილების მიღების პრეროგატივა და ძალაუფლება მას ეკუთვნის. დამარწმუნებელი მართვა ეფექტიანია ისეთ სიტუაციებში, როდესაც რთული ამოცანებია გადასაწყვეტი. (6) **თვითდინებაზე მიშვებული** მართვის დროს მენეჯერი იძლევა მინიმალურ მითითებებს და სრულ თავისუფლებას აძლევს თანამშრომლებს, რომლებიც პროფესიონალები არიან და თვითონ იღებენ გადაწყვეტილებას და პასუხისმგებლობას შედეგზე.

მკვლევართა მოსაზრებით, მართვის ფორმები განსხვავდება ეფექტიანობის თვალსაზრისით; მართვის ცალკეული ფორმის ეფექტიანობა დამოკიდებულია კონკრეტულ კონტექსტზე.

15. მართვის ფორმების შესახებ პლატონისა და მაკიაველის მიერ გამოთქმულ მოსაზრებათაგან რომელია მართებული?

- (ა) პლატონისა და მაკიაველის კლასიფიკაციებში საერთოა მართვის „კარგი“ ფორმები.
- (ბ) პლატონისა და მაკიაველის მიხედვით, მართვის ფორმების ცვალებადობაზე მოქმედებს დროის ფაქტორი.
- (გ) პლატონისეული მართვის ფორმები გამოიყენებოდა სახელმწიფოს სამართავად, ხოლო მაკიაველისა – შედარებით მცირე ჯგუფების თუ სხვადასხვა თემის მართვაში.
- (დ) პლატონისა და მაკიაველის კლასიფიკაციები განსხვავდება მართვის მხოლოდ ორი ფორმით – ტიმოკრატიითა და მონარქიით.
- (ე) პლატონისა და მაკიაველის კლასიფიკაციებში საერთოა მართვის შემდეგი ფორმები – არისტოკრატია, ოლიგარქია, დემოკრატია და ტირანია.

16. მართვის ფორმების შესახებ გამოთქმულ მოსაზრებათაგან რომელი არ გამომდინარეობს ტექსტიდან?

- (ა) დამარწმუნებელი მართვის პირობებში ხელმძღვანელი, ავტორიტარული მართვის მსგავსად, გადაწყვეტილებას ერთპიროვნულად იღებს.
- (ბ) თვითდინებაზე მიშვებული მართვის სტილი ეფუძნება დაშვებას, რომ დასაქმებულები არიან პროფესიონალები, რომლებმაც იციან მუშაობის მიზანი და ამოცანა.
- (გ) სოციალურ მეცნიერებათა წარმომადგენლების აზრით, დროთა განმავლობაში დემოკრატია გარდაიქმნება ანარქიად.
- (დ) ტექსტში განხილულთაგან არცერთი მართვის სტილი არ არის ისეთი, რომელიც ეფექტიანი იქნება ნებისმიერ სიტუაციაში.
- (ე) ავტორიტარულად მართულ ორგანიზაციაში უფრო ხშირია კონფლიქტური ტენდენციების, ხოლო დემოკრატიულად მართულში – თანამშრომლობის ტენდენციების გამოვლენა.

17. ტექსტის მიხედვით, რომელი მმართველობითი გარემოსათვის არის დამახასიათებელი პოზიტიური, კეთილგანწყობილი ატმოსფერო?

- (ა) მხოლოდ დემოკრატიულისათვის.
- (ბ) მხოლოდ დემოკრატიულისა და პატერნისტულისათვის.
- (გ) მხოლოდ ლიბერალურისა და დემოკრატიულისათვის.
- (დ) მხოლოდ ლიბერალურისათვის.
- (ე) მხოლოდ დემოკრატიულის, პატერნისტულის, ლიბერალურისა და მონაწილეობითისათვის.

18. მართვის რომელი ფორმები გულისხმობს რიგითი თანამშრომლების მონაწილეობას გადაწყვეტილების მიღებაში?

- (ა) მხოლოდ დემოკრატიული და მონაწილეობითი.
- (ბ) მხოლოდ დემოკრატიული, დამარწმუნებელი და თვითდინებაზე მიშვებული.
- (გ) მხოლოდ ლიბერალური და დემოკრატიული.
- (დ) მხოლოდ ლიბერალური, დემოკრატიული, მონაწილეობითი და თვითდინებაზე მიშვებული.
- (ე) მხოლოდ ლიბერალური და თვითდინებაზე მიშვებული.

19. ერთ-ერთმა მეცნიერმა, ბარნსმა, მართვის ნეგატიურ ფორმებზე გაამახვილა ყურადღება და მმართველის რამდენიმე შესაძლო ტიპი აღწერა: (1) ზედმეტად კრიტიკული, (2) ზედმეტად პატერნისტი, (3) არათანმიმდევრული, (4) მართვისაგან თავის ამრიდებელი, (5) ზედმეტად ორგანიზებული.

მართვის რომელი ფორმის პირობებში არის მოსალოდნელი ყველაზე მეტად, თავი იჩინოს ბარნსის მიერ აღწერილმა მმართველის ტიპებმა?

- (ა) მონაწილეობითი მმართველობისას – „ზედმეტად ორგანიზებულმა“ მმართველმა.
- (ბ) ლიბერალური მმართველობისას – „ზედმეტად პატერნისტულმა“ მმართველმა.
- (გ) დამარწმუნებელი მმართველობისას – „არათანმიმდევრულმა“ მმართველმა.
- (დ) ავტორიტარული მმართველობისას – „ზედმეტად კრიტიკულმა“ მმართველმა.
- (ე) ავტოკრატული მმართველობისას – „მართვისაგან თავის ამრიდებელმა“ მმართველმა.

20. მართვის ფენომენის შესახებ გამოთქმულ მოსაზრებათაგან რომელი გამომდინარეობს ტექსტიდან?

- (ა) დემოკრატიული მართვა სახელმწიფოსა და ორგანიზაციის მართვის საუკეთესო ფორმაა.
- (ბ) ავტოკრატიული მართვისას ჯგუფის წევრები პირდაპირ ასრულებენ მენეჯერის მითითებებს, დამარწმუნებელი მართვისას კი მენეჯერი აცნობს მათ დავალების არსს.
- (გ) მართვის სტილის ეფექტიანობა მხოლოდ ხელმძღვანელზეა დამოკიდებული.
- (დ) მართვის დემოკრატიულ და ლიბერალურ სტილს შეიძლება ეწოდოს „ჩაურევლობა“.
- (ე) მართვის ფორმის ეფექტიანობა კონკრეტულ კონტექსტზე არ არის დამოკიდებული.

21. ჩამოთვლილთაგან რომელი ასახავს ყველაზე სრულად ავტორის ძირითად მიზანს?

- (ა) მიმოიხილოს მართვის სხვადასხვა მოდელი.
- (ბ) გამოკვეთოს განსაკუთრებულად ეფექტიანი მართვის ფორმები.
- (გ) წარმოაჩინოს დემოკრატიული მართვის უპირატესობა.
- (დ) ერთმანეთს შეადაროს ლევინისა და გოულმანის თეორიები.
- (ე) აღწეროს მართვის ფორმების ცვლილება ისტორიულ ჭრილში.

ტექსტის დასასრული

ტექსტი №1	1	2	3	4	5	6	7	ტექსტი №2	8	9	10	11	12	13	14	ტექსტი №3	15	16	17	18	19	20	21
-----------	---	---	---	---	---	---	---	-----------	---	---	----	----	----	----	----	-----------	----	----	----	----	----	----	----